

ipsummet onus comparandi est quasi pars poenae ab Ecclesia impositae pro tali delicto, et ordinatur ad specialem modum satisfactionis et obedientiae Ecclesiae exhibendum. Denique quia alias adhibenda fuisset conditio in illo pracepto, scilicet si parti laesae sufficiens satisfactio non exhiberetur, quod tamen non fit. Et ob hanc causam dixi utile esse confiteri habenti jurisdictionem, saltem ex privilegio, seu (quod perinde est) absolvit virtute alicujus bullæ concedentis tale privilegium, quia hoc est quod tunc privilegium operatur, quamvis obligationem satisfaciendi auferre non possit, cum sit jure naturali debita; de qua re dicemus plura in materia de excommunicatione. Haec autem omnia cum proportione applicanda sunt ad casus reservatos aliis superioribus, habentes censuram annexam, etiam reservatam. In his autem omnibus casibus obligatio, quæ manet, non est ad confitendum iterum sacramentaliter tale peccatum, quantum est ex vi juris communis, sed solum ad comparendum coram superiore, qui convenientem medicinam vel satisfactionem imponere possit; quia in jure nihil aliud prescribitur, ut patet ex decretis citatis. Et ideo non obstante hoc onere et obligatione, verum simpliciter est, quod secundo loco intulimus.

7. An possint absolvi reservata sub onere comparandi. — De peccatis vero quæ non habent censuram annexam controversia est an possint absolvit sub illo onere, vel etiam sub obligatione illa iterum sacramentaliter confitendi, et maxime pro illo articulo. Quam questionem de possibili infra tractabo. Nunc vero secundum usum et consuetudinem Ecclesiae existimo talia peccata pro illo articulo nullo modo reservari, nec sub aliquo simili onere absolvit, sed absolute et simpliciter. Quæ est sententia communis, quam tenet Pal., d. 20, q. 1, art. 2; Anton., 3 p., tit. 14, c. 19, § 47; Ang., verb. *Confessio* 3, n. 2; Sylv., verb. *Confessio* 1, q. 49, et verb. *Confessor* 2, q. 20; Armilla, verb. *Absolutio*, n. 42; Nav., c. 26, n. 26. Ratio est, quia, ut Concilium Tridentinum dixit, pro articulo mortis nulla est reservatio juxta communem usum Ecclesiae; et ideo absolutio, quæ in illo articulo datur, quantum ad forum sacramentale spectat, simpliciter et absolute datur, nullo relicto onere; nam juxta commune et ordinarium jus, solum in peccatis quæ habent excommunicationem reservatam, manet obligatio etiam post illum articulum ad comparandum coram superiore,

ratione censuræ potius quam solius culpe. Nam, quia censura est poena ecclesiastica pertinens ad forum contentiosum, noluit Ecclesia illam omnino absolute auferri ab inferiore sacerdote, propterea instantem articulum mortis, quia neque id necessarium erat ad salutem animæ, neque expediebat ad vigorem ecclesiastice disciplinae. Quando autem peccata non habent annexam censuram, tota remissio fit pure in foro poenitentiae, et apud Deum; nec per se loquendo, relinquitur aliqua satisfactio exhibenda Ecclesie ex vi prioris obligationis, quæ in homine esset; et ideo non consuevit Ecclesia pro illo articulo culpas ipsas ullo modo reservare, neque onus comparandi post absolutam culpam relinquerre seclusa censura. Unde statim suboritur quæstio, an possit hujusmodi peccatis tale onus imponi; vel, si potest, unde constat non imponi in articulo mortis; aut cur id fieri? Sed hoc oportet in speciali sectione tractare.

Secunda assertio.

8. Generalis regula juris explicatur. — Secundo dicendum est, extra articulum mortis nullum inferiorem sacerdotem posse absolvire directe a peccatis reservatis propter ullam occurrentem occasionem, nisi vel ex jure, vel ex speciali privilegio, aut declaratione superioris constet illi esse facultatem commissam. Prior pars sumitur ex illis verbis Concilii Tridentini: *Extra quem articulum (scilicet mortis) sacerdotes, cum nihil possint in casibus reservatis, id unum paenitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores et legitimos judices pro beneficio absolutionis accedant.* Cum enim exceptio firmet regulam, et Concilium expresse dicat, solum excipi articulum mortis, plane concluditur in omni alio casu reservationem manere integrum, et consequenter nullum inferiorem ex vi ordinariæ jurisdictionis posse a talibus peccatis directe absolvire propter quamcumque aliam occasionem occurrentem. Dico autem, *directe*; quia nunc non agimus de absolutione paenitentis, per quam indirecte tollantur haec peccata, hoc enim postea videbimus, sed agimus de absolutione per se, et directa. Sic autem est evidens illatio, quia sine jurisdictione nullum peccatum potest directe remitti; durante autem reservatione, inferior non habet jurisdictionem, nisi a superiori concedatur. Exemplum simile esse potest de sacerdote simplici, qui extra articulum mortis in nullo casu potest absolvire a peccatis mortalibus, nisi

aliunde ei concedatur jurisdictione. Et ideo addidi in assertione exceptionem illam, *Nisi ex iure*, etc., per quam excipiuntur casus Pontifici, in quibus generalis regula juris est, quoties non patet aditus ad Summum Pontificem, vel Legatum, aut delegatum ejus, nisi cum magna difficultate et mora, posse peccatorem absolviri ab inferiore sacerdote, cum onere comparendi coram Pontifice. Quæ regula in materia de excommunicatione ex professo tractanda est.

9. Sylvester reprobatur. — Occurrunt objections. — Nunc solum adverto, in jure frequentius explicari de particulari reservatione facta in canone *Si quis suadente*, ut videre licet in c. *Mulieres*, et in c. *Ea nasciur, c. Quamvis, c. De cætero*, cum aliis, de Sent. excom.; auctores autem illam universaliter intelligere, vel ex identitate rationis, quæ Pontificem movit; non enim fuit aliqua ratio particularis inventa in una reservatione potius quam in alia, sed illa generalis, *ne pro dilatatione paenitentiae periculum imminentia animarum*, argumento c. ult. de *Pœnit.* et *remis.*, in 6, et ne reservatio, quæ pro bono charitatis introducta est, contra charitatem vergat. Quæ ratio æque in omnibus peccatis mortalibus locum habet. Neque in peccato violentæ percussionis clerici invenitur aliquid, propter quod voluerint Pontifices lenire reservacionem in illo potius quam in aliis; imo semper peccatum illud maximo odio prosecuti sunt; et reservatio illius est antiquissima omnium, quæ a Pontificibus factæ sunt. Unde sumitur argumentum ab hac reservatione ad alias, tanquam a primo exemplari, quod est velut metrum et mensura cæterarum. Vel denique fundari hoc potest in aliis juribus, quæ generatim loqui videntur, præsertim c. *Eos qui*, de Sent. excom., in 6. Atque ita sentiunt Navar., c. 27, n. 89; Sylvest., verb. *Absolutio* 4, n. 6, dub. 4, et verb. *Excommunicatio* 8, § 8. Estque communis opinio juris interpretum in citatis locis, ut ibi Sylvester refert. Ipse tamen excipit ab hac regula casus reservatos in bulla *Cœnæ*, et omnes illos in quibus nullus potest absolvire, nisi in articulo mortis. Sed primum non dicitur consequenter, quia non est major ratio de casibus *Cœnæ*, quam de aliis, nam ratio facta, quam diximus movisse Pontificem, æque in illis atque in aliis procedit, nec predicta declaratio juris derogata est per bullam *Cœnæ*. In altero vero videtur esse repugnantia, quia in omnibus casibus Pontificis tenor reservatio-

nis est, ut ab eis nullus absolvat nisi in articulo mortis; ergo, vel posita regula in omnibus his casibus locum habet, vel si illi excipiuntur, nunquam procedit; quia non est major ratio de uno, quam de alio. Dices: si in ipsa reservatione excipitur tantum articulus mortis, quomodo licet nobis excipere casum aliquem? Respondetur, quia jus ipsum ita ampliavit exceptionem illam, quia in diuturno tempore moraliter imminere protest periculum mortis. Et deinde articulus mortis excipitur, eo quod pro illo non fiat reservatio, ex generali consuetudine; ideoque illa jam est veluti universalis forma ferendi talem reservationem, quæ non excludit alias concessiones seu delegationes ipso jure factas.

10. Differentia inter culpam et censuram. — Ulterius vero observare oportet, hanc facultatem juris immediate dari ad absolvendum ab excommunicatione reservata, quæ propter talia peccata ipso jure incurritur; et inde, juxta regulam superius positam, consequitur ut tollatur reservatio culpæ, ac inde fit, ut confessor habeat jurisdictionem ad absolvendum directe a talibus peccatis, quia, ablata censura, jam non manent reservata, et propter hoc fuit maxime necessaria hec declaratio; quia per se loquendo, et secundum juris institutionem, non potest excommunicatus prius absolvit a culpa, quam absolvatur a censura. Est autem notanda differentia inter culpam et censuram, quod interdum una culpa potest indirecte et concomitantem tolli per jurisdictionem et absolutiōnem circa aliam, propter connexionem quam mortalia peccata habent inter se in ordine ad remissionem; excommunicatione vero non potest tolli nisi per directam absolutionem et jurisdictionem; quia neque inter se una excommunicatione habet connexionem cum alia, neque etiam cum culpa, quia potest una excommunicatione remitti sine ana, et culpa sine excommunicatione, et e converso; ideoque non poterat quis absolvit ab excommunicatione reservata ullo modo, nisi daretur a reservante jurisdictione, et consequenter etiam non posset sacramentaliter absolvit a ulla culpa, etiam non reservata, per se loquendo, et juxta intentionem Ecclesiae. Et ideo, ne absolutio paenitentiae sacramentalis nimium differretur, necessarium fuit pro eo casu concedere jurisdictionem ad absolvendum a censura. Hoc ergo est quod primario fit per hanc concessionem, ac propterea de illa fusius agere pertinet ad materiam de excommunicatione

tione, ubi specialiter circa canonem *Si quis pter absolutionem a culpa; et ideo quantum est ex vi et intentione talium jurium, non videtur necessarium, ut dispositio eorum procedat, quod peccatum habeat excommunicationem annexam.* Unde, si Pontifex nunc reservet casum sine excommunicatione, ut de Sixto V supra attulimus, sine dubio de illo casu Pontificio quoad hunc articulum perinde judicandum est ac de aliis habentibus impositam excommunicationem, quia jura absolute concedunt beneficium absolutionis in predicto eventu, nec videtur rationi consitaneum ut propter excommunicationem adjunctam facilior sit absolutio, quam sine illa. Rursus quamvis difficultas comparandi coram superiore frequentius accidat circa Summum Pontificem, quam circa inferiores Prælatos, nihilominus negari non potest, quin sæpe possit contingere cum animarum periculo proveniente ex dilatione poenitentiae; ergo, quamvis Pontifices illud jus statuerint occasione casuum sibi reservorum, tamen considerata eorum ratione, verisimiliter credi potest statuisse generale jus servandum in omni casuum reservatione.

11. Difficultas circa regulam supra positam explanatur. — *Refellitur argumentum a simili.* — Difficultas vero superest, an hæc regula locum habeat in casibus reservatis aliis Prælati inferioribus, in his præsertim qui non habent censuram annexam; nam de his nihil jura disponunt; nec Doctores communiter hanc extensionem faciunt. Imo eam videtur negare Durand, d. 47, q. 45; et Adrian. in 4, materia de Confessione, q. 4. Neque argumentum a simili est sufficiens in re tam gravi, maxime cum in duobus interveniat tam magna differentia. Unum est, quia respectu Summi Pontificis, aditus ad illum, moraliter et regulariter loquendo, ex multis causis potest esse difficilis, et ideo oportuit ut communi jure provisum esset aliquid remedium pro hujusmodi eventu, quia leges humanæ dantur de his rebus, quæ frequentius accident; respectu vero inferiorum Prælatorum raro contingit frequenter aditum esse ita difficilem, et ideo necessarium non fuit commune jus ad illos extendi. Secundo, casus Pontificii semper habent excommunicationem annexam, qua ablata, aufertur reservatio culpæ; per hanc autem concessionem proxime datur jurisdictionem ad absolendum ab excommunicatione sub onere comparendi; ali vero casus inferiorum Prælatorum sæpius non habent excommunicationem annexam; et, si aliquando habent, non statim aufertur reservatio, licet tollatur excommunicatio, quia hæc duo non sunt ita conjuncta in his casibus sicut in Pontificiis. Fateor nihilominus has duas considerationes non omnino cogere. Nam quod ad posteriorem attinet, licet verum sit iura loqui de peccatis, quibus est imposta excommunicatio, tamen non de sola excommunicatione, sed de toto casu intelligenda sunt, et simpliciter committant inferiori absolutionem a censura et a culpa; imo absolutionem a censura committunt pro-

sa hujusmodi facultas omnibus ordinariis confessoribus, Concilium non tam absolute dixisset, extra articulum mortis sacerdotes nihil posse in casus reservatos; quod tamen non limitavit in casibus Pontificiis, quia vel illi non sunt aliter reservati, quam in jure explicatum sit, et locutio Concilii intelligenda est cum distributione accommoda, scilicet, nihil posse in singulos casus reservatos, eo modo, quo reservati sunt; vel certe nullam exceptionem fecit de casibus Pontificiis, quia in eis facta est in jure, propter excommunicationem, quam regulariter habent annexam. Denique cum constet jurisdictionem esse sublatam per reservationem, et nullo fundamento sufficienter constet esse restitutam pro his opportunitatibus, non possumus id asserere propter solas congruetias, quæ ostendunt quidem esse congruum, si fiat, non tamen ostendunt factum esse, cum hoc pendeat ex voluntate concedentis.

SECTIO IV.

Utrum debeat superior facultatem concedere subdito petenti, ut vossit ab aliis absolvia casibus reservatis.

1. Postquam dictum est de jurisdictione commissa sacerdotibus, superest ut dicamus de eadem jurisdictione, ut concedi solet per facultatem datum pœnitenti ad eligendum confessorem. Circa quam non est dubium quin possit superior, ad quem proprio jure pertinet absolutio ab his casibus, hanc facultatem dare suo subdito, et quin sacerdos, ex vi talis facultatis legitimate electus, possit absolvere a casibus hujusmodi Prælato reservatis. Nam per tales facultatem jurisdictionem accipit. In quo eadem est ratio de hac facultate, et de illa, quæ datur ad eligendum confessorem de aliis peccatis, servata proportione. Unde hic observanda sunt omnia, quæ supra in disputatione de hac facultate diximus, addendo ea, quæ in sect. 2 hujus disput. dicta sunt de sufficienti expressione, et extensione hujus facultatis ad casus reservatos, quia verba generalia non sufficiunt. His ergo positis, duo principalia dubia declaranda hic occurunt. Primum est, an superior non solum possit, sed debeat et teneatur hanc facultatem dare subdito petenti. Aliud est, an debeat dare hanc facultatem absolute, vel possit eam dare imponendo aliquid onus. De primo in hac sectione, de secundo in sequenti dicemus.

2. Prima sententia negativa. — Circa primum duo possunt esse extremæ sententiae. Prima absolute negans teneri unquam pastorem ad hanc facultatem concedendam, quæ fundari potest in verbis citatis Concil. Trid.: *Extra quem articulum sacerdotes, cum nihil possint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores et legitimos judices pro beneficio absolutionis accedant.* Expendo enim imprimis illam particulam, *id unum*, nam certe, si subditus habet jus exigendi a superiori predictam facultatem, et ipse eam concedere tenetur, vix poterit confessor suadere pœnitenti, ut ad superiorem accedat, sed potius ipse pœnitens potest persuadere confessori, ut suo nomine, quamvis in particulari tacito, facultatem exigit, quam superior tenet ei concedere. Deinde expendo illam particulam, *legitimis judices*, quia judex legitimus alicuius causæ nulli injuriam facit, si per se velit eam judicare; neque tenetur eam alteri committere, si ipse sit idoneus judex, ut supponimus; sed superior in hac causa se habet ut legitimus judex, ut Concilium asserit; ergo. Atque hæc opinio potest tribui Victoriae in Summa 4, n. 147, de Confessione, quatenus ait, quando non intervenit specialis causa rationabilis extrinseca, et quasi per accidens, sed solum illa intrinseca difficultas, quam secum affert confessio, nimirum erubescens confitendi cum superiore, aut timor amittendi apud illum bonam opinionem, non teneri superiorem ad dandam hanc facultatem, quia alias nunquam homo teneretur confiteri suo pastori. Et in eamdem sententiam citari potest Navarrus, qui fere idem dicit in Summa, c. 7, n. 8, et in c. Placuit, de Pœnit. d. 6, n. 149 et 150: *Quia nulla, inquit, est lex, neque ratio, quæ convincat excusari tunc pœnitentem ab obligatione confitendi suo superiori; sic dicimus nullam esse rationem, neque legem, quæ convincat teneri superiori ad dandam hanc facultatem.* Denique communiter Doctores asserunt, non teneri proprium pastorem ad dandam subdito facultatem confitendi alieno, nisi ex legitima causa petatur, ut videre licet super c. Omnis utriusque sexus; hoc enim necesse est intelligi de causa, quæ non sit intrinseca ipsi confessioni; alioqui semper illa facultas haberet causam justam; ergo, per se loquendo, et seclusis causis extrinsecis, quæ sunt per accidens, non tenetur proprius sacerdos dare hanc facultatem; ergo neque in praesenti tenetur: est enim eadem pro-

portionalis ratio. Præsertim, quia alias reservatio nullius esset momenti, si superior teneretur hanc facultatem concedere, quia hoc fere nullum onus est poenitentium, præsertim si per alium facultatem petant; et ita reservatio nihil confert ad coercenda vel curanda peccata, qui est finis reservationis.

3. *Secunda sententia affirmativa.* — Secunda sententia est, per se loquendo, et seclusis extrinsecis incommodis, teneri superiorum ad hanc facultatem concedendam. Quæ videtur sumi ex D. Thom., Opusc. 19 contra impugnantes religionem, et in 4, d. 17, q. 3, art. 3, q. 4, ad 6, ubi ait, peccare superiorum qui difficultem se præbet in danda hac facultate. Et subdit rationem, quia multi sunt adeo infirmi, quod potius sine confessione morientur, quam tale peccatum tali sacerdoti confiteantur. Unde illi, inquit, qui sunt nimis solliciti, ut conscientiam subditorum per confessionem sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, et per consequens sibi ipsis. Quod dictum D. Thom. reliqui auctores sequuntur, Sot., dist. 18, quæst. 2, art. 5; Ledesma, 2, part. 4, quæst. 7, art. 5; Victoria supra, n. 146; Sylv., verb. *Confessor* 1; Angelus, verb. *Confessio* 3, n. 31; Armilla, verb. *Confessio*, n. 35; Nav., dict. c. *Placuit*, n. 119 et 151. Fundamentum hujus sententiae esse videtur, quia hæc jurisdictione non est data superiori propter auctoritatem vel utilitatem ejus, sed propter bonum ipsius poenitentis; ergo quoties poenitens omnino non vult confiteri Prælato (hoc enim supponendum est), quamvis ad hoc nullam habeat causam, sed solam voluntatem ortam ex intrinseca difficultate confessionis, et solum ob eam rem facultatem petat, tenetur superior illam concedere. Probatur consequentia, quia tenetur superior ex vi sui muneris uti hac jurisdictione sicut expedit ad bonum poenitentis; tunc autem omnino expedit illi facultatem dare, quia hoc modo confitebitur, et remedium obtinebit. Alia autem via exponitur periculo pereundi, aut non integre confitendi.

Prima conclusio.

4. *Quando teneatur sacerdos ex justitia concedere facultatem.* — In hac re aliqua sunt certa, quæ si practice distinguantur, vix poterit esse dissensio. Primo ergo certum est, plures esse casus, in quibus sacerdos ex justitia tenetur hanc facultatem concedere poenitenti, ita ut faciat illi injuriam negando illam simpliciter. Hujusmodi sunt omnes illi

casus, in quibus poenitens merito timet aliud grave damnum extrinsecum inferendum ab ipsomet confessore, ut si confessionem sit revelaturus, vel (quod perinde est) scientia illa usurus in grave illius documentum, vel graves inimicitiæ cum illo gerat. Idemque est quoties ipse superior non est alias idoneus ad ferendum judicium in tali causa, vel quia est ignorans, vel adeo improbus, ut loco medicinæ sit scandalum allaturus. In hoc conveniunt omnes Doctores citati. Et ratio est per se evidens, quia talis superior non potest juste privare poenitentem legitimo usu hujus sacramenti, nec potest illum cogere ut se exponat periculo alicujus gravis documenti.

Secunda conclusio.

5. *Non semper teneri superiorum ad hanc facultatem concedendam.* — Secundo est certum, non semper teneri superiorum ad hanc facultatem concedendam. Quod in generali satis probat illa ratio, quia alias fere nullius momenti esset reservatio. In particulari autem est hoc evidens, si moraliter timeat talem facultatem non esse futuram utilem poenitenti, sed potius facilitatem venie futuram esse illi occasionem scandali, seu recidivi. Item, si peccatum tale sit, ut vergat in damnum communitatis, vel alterius tertiae personæ, cui poterit Prælatus remedium adhibere, si illius notitiam habeat, etiam servato confessionis sigillo. In his enim et similibus casibus non solum non potest, sed etiam non debet superior facultatem dare; maxime cum vix aut nullo modo possit talis poenitens convenienter disponi ad confessionem faciendam virtute talis facultatis. Hoc notarunt in particulari Angel., dict. n. 31, nam referens dictum S. Thomæ, addit: *Quod credo verum, nisi quando propter hoc sollicitant scire, ne alios inficiant.* Soto etiam posuit exemplum, quando superior bona fide procedenti constat subditum nequiter talem facultatem petere, ut occasionem accipiat persistendi in peccatis. Similiter Armilla, verb. *Confessio*, n. 33, ait, debere negari hanc facultatem, quando est in damnum petentis, vel aliorum. Deinde, quamvis superior concedendo facultatem non timeat grave detrimentum subditi, si tamen majorem vel æqualem illius utilitatem sperat, quamvis eam neget, potest licite eam negare; imo aliquando etiam cum minori ejus utilitate, si ad aliorum exemplum et commune bonum censeatur necessarium, aut valde conveniens. Ita sentiunt citati auc-

tores. Unde Angelus ait, recte facere superiore, quando ex hac causa negat, ut alii scientes et videntes difficultatem in danda facultate magis a peccatis præserventur. Et Armilla dicit, superiore multoties posse negare, si vult, quia hoc est ex honestate; et quandoque bonum esse negare, ne detur occasio peccandi. (Vide Henr., l. 3 de Poenit., c. 13, n. 4.)

6. Ratio vero est, quia superior in hoc utitur jure suo, ut satis declarant argumenta facta circa primam sententiam. Quod autem id cedat in minorem subditi utilitatem, non ipse est causa, sed ipsem subdito ex sua negligencia vel affectione; ergo illi imputabitur, et non superiori, qui potest præferre commune bonum illi incommode unius particularis. Præsertim, quia licet in præsenti videatur hoc esse minus utile tali subdito, quia quodammodo coactus cum minore devotione confitebitur, tamen in futurum potest sperari alia utilitas majoris momenti, nimirum ut sit cautor in peccatis vitandis. Semper tamen supponimus hanc minorem utilitatem esse intra latitudinem fructuosæ et dignæ confessionis; alioqui jam non esset minor utilitas, sed omnino nulla, vel potius grave documentum, de quo nondum egimus.

7. Atque hinc ulterius sequitur, per se, ac præcise ex pastorali munere in hoc foro, et ex intrinseca difficultate ipsius confessionis, non statim orihi obligationem concedendi hanc facultatem; imo posse superiore illam negare, quoties grave documentum subdito, quod extrinsecum et valde accidet, est huic sacramento, non timuerit Deinde sequitur quoties ipse superior non est aliunde causa talis documenti, sed solum timetur ob duritatem vel fragilitatem ipsius poenitentis, non peccare superiore contra justitiam respectu subditi negando ei talem facultatem; hoc enim totum probant quæ in priori sententia adduximus.

8. *Tertia conclusio.* — Quando teneatur superior ex charitate facultatem concedere. — Tertio vero addimus, ex charitate, vel etiam ex debito sui muneris et fidelis dispensatoris teneri superiore ad concedendam hanc facultatem, quoties timuerit grave detrimentum spirituale subditi, si illam neget, quamvis illud documentum non ex injuria extrinseca, sed ex proprio defectu ipsius subditi eventurum sit; ut quod facebit aliquod peccatum in confessione, vel quod nimium differet confessionem, et licentiam peccandi acci-

piet, vel quid simile. Hoc est, quod intendit principaliter D. Thomas, et communis sententia. Et hoc probat ratio ejus, quia hæc potestas non est data in destructionem, sed in utilitatem subditorum. Nec refert quod ipse subdito sibi sit causa talis documenti, nam hoc ipsum tenetur impedire spiritualis pastor, si commode potest. Unde addo ulterius, etiamsi speretur aliorum utilitas ex negatione talis facultatis, non esse negandam cum tanto detimento subditi, quia sacramentum hoc per se institutum est in bonum poenitentis, et ad eundem finem data est hæc potestas, et ad eundem ordinatur reservatio; ergo non licet per hoc medium aliorum utilitatem procurare cum tanto subditi detimento; præsertim, quia moraliter nunquam fit sine sacrilegio, et gravi injurya ipsius sacramenti; fit etiam ipsa confessio odiosa et difficilis, quod est gravius incommode, propter quod vitandum quælibet alia utilitas parvipendenda est. Oportet autem advertere, aliud esse utilitatem aliorum procurare, de qua locuti sumus, aliud vero perniciem aut grave documentum eorum vitare, de quo est longe diversa ratio; nam si næc causa intercedat, negari potest et debet talis facultas, etiamsi sunditus ipse male usurus sit tali medicina, quia hoc jam est scandalum pharisaeum; et ideo quidquid ex illo sequitur, tantum malitiae ipsius subditi imputatur; nam ipse tunc tenet suam conscientiam ei appearare, qui et sibi et aliis prodesse potest et non obesse; ergo, si nolit huic obligationi satisfacere, nec potest esse ad confessionem dispositus, nec facultas confitendi alteri ei potest esse utilis; ergo non debet ei concedi, etiamsi obdurate animo nolit confiteri superiore. Nec refert quod id proveniat ex nimia verecundia, vel alia affectione, quæ gravem difficultatem ingerat, quia tenetur illam superare, et potest cum divina gratia, ut suæ obligationi satisfaciat. Extra hunc vero casum semper tenetur superior condescendere fragilitati subditi, quando ejus periculum imminet.

9. *Quarta conclusio.* — Superiore debet potius esse facilem, quam difficultem. — Atque hinc ulterius colligo, et addo quarto, regulatiter ac moraliter loquendo, superiore debere esse facilem potius quam difficultem in hac facultate concedenda. Hoc etiam intendunt D. Thomas et alii auctores citati; estque verissimum, quia moraliter ac per se loquendo, minus periculi est in concedenda hac facultate, quam in illa neganda. Unde,

ut concedatur, satis esse debet quod nulla specialis ratio ad eam negandam occurrat; ut autem negetur, semper intervenire debet aliqua specialis ratio, quæ id requirat; non quod semper hoc eadat sub præcepto, sed quod hic ordo sit convenientior, qui aliquando poterit esse sub præcepto, juxta alias regulas tactas. Imo, licet aliquando superiori videatur intervenire sufficientem rationem ad negandam facultatem, si tamen aliunde ex relatione alterius, vel alia via ei constiterit subditum nullo modo velle superiorem adire, neque aliis remedii tentatis ad id posse induci, tunc superior nunquam debet negare facultatem, nec potest licite, excepto illo casu de damnificatione aliorum; quia, non obstante quacunque ratione occurrente, et pensatis omnibus, tunc id magis expedit, imo et necessarium est juxta leges charitatis. Item quia reservatio haec est quædam medicina subditi; ergo, si cum rigore applicata, cedat in perniciem ejus, temperanda est, ideoque facultas concedenda. Unde Navar., d. cap. Placuit, n. 149, ait, solam verecundiam nimiam pœnitentis esse aliquando sufficientem causam, ut hæc facultas danda sit.

10. *An verecundia sit sufficiens causa ad dandam hanc facultatem.* — *Solutio.* — *Peccare subditum nolentem confiteri superiori.* — Dices: tunc subditus graviter peccat volens extorquere hanc facultatem a superiore suo indurito animo, et illudmet propositum non confitendi superiori, etiam si nolit facultatem dare, est grave peccatum in ipso subdito; ergo non est ei danda facultas; cur enim ex malitia reportabit commodum? Neque etiamsi detur, illi erit uulis, cum sit ad confessionem indispositus. Respondeo, licet pœnitens, absolute loquendo, teneatur confiteri suo pastori, si ille nolit facultatem dare confitendi alteri; et ideo semper peccet subditus habendo absolutum propositum non confitendi simpliciter, si superior talem facultatem neget, absque alia causa extrinseca, sed ob solam difficultatem intrinsecam confessionis; nihilominus, petendo instanter facultatem, non peccat, et superior peccare potest illam negando. Nam haec duo non repugnant, quia subditus tenet jure divino confiteri proprio pastori suo, si ipse nolit committere suam jurisdictionem alteri, dummodo aliam injuriam, vel aliud nocumentum propter confessionem subdito non inferat, contra quod divirum jus peccat subditus habens illud absolutum propositum non confitendi in illo casu. Non

facit autem contra hoc jus, petendo facultatem a superiore; et ideo, si abstineat ab illo proposito, quantumvis instet, et urgeat petendo facultatem, non peccat; imo potest honeste agere juxta exigentiam causæ. Ac proinde etiam superior teneri potest ad facultatem concedendam; saepè enim continget, ut debitor ex justitia teneatur solvere debitum, et nihilominus honeste petat a creditore remissionem ejus, quam ipse saltem ex charitate concedere teneatur; illæ enim obligationes cum sint diversarum rationum, simul non repugnant; ita ergo est in præsenti. Quapropter (respondendo ad difficultatem positam) imprimis necesse non est, ut in hoc negotio interveniat peccatum, vel prava dispositio ex parte subditi petentis facultatem, quia non oportet ut habeat illud formale propositum non confitendi, etc.; imo prudens superior hoc debet præcavere, ne inducat subditum in hujusmodi quasi desperationem; et aliquando poterit hoc ipsum illi ad culpam imputari, si ob negatam facultatem subditus temerariam voluntatem et propositum concipiatur. Deinde dico, etiamsi subditus in eum statum devenerit, dandam omnino ei esse hanc facultatem, ut remedium aliquod illi malo adhibeat; nam, licet, durante illo proposito, subditus sit indispositus ad absolutionem, tamen obtenta facultate, potest se disponere, et de illamet culpa dolere, eamque cum aliis confiteri.

11. *Ultima conclusio.* — *Non teneri superiorem à re facultatem generalem.* — Tandem in hoc puncto dicendum est, non teneri superiorem generalem facultatem eligendi quemcunque confessorem idoneum, ut a easibus sibi reservatis absolvat; neque etiam teneri ad committendam causam ei sacerdoti quem vult pœnitens, sed posse illam committere alteri, vel inter aliquos designatos electionem subdito dare, prout judicaverit expedire ad bonum pœnitentis. Hoc etiam colligitur ex dictis auctoribus, et præsertim Angelus advertit posse et debere Prælatum in particulari inquire et scire cui velit subditus confiteri: *Et si est, inquit, æque bonus, concedat; si vero non est æque bonus, non debet dare facultatem.* Et ratio quidem in generali manifesta est; nam reservatio ad hoc fit, juxta Concilium Tridentinum, ut graviora delicta gravius corpori et melius emendari possint; ad quod necesse est ut gravioris etiam personæ et docterioris ac melioris judicio subdantur; ergo quamvis superior cedat juri suo committendo cau-

sam alteri, semper habet jus non committendi illam, nisi personæ proportionatæ tali causæ et fini reservationis; hoc autem regulariter non fiet, si generalis facultas concedatur. Saepè etiam accidere potest, ut persona, quam designat pœnitens, seu quæ loco illius facultatem petit, talis non sit, superioris judicio; ergo non est cogendus superior ut id concedat. Nec potest subditus juste conqueri, aut eamdem difficultatem respectu omnium aliorum allegare, præsertim si ei facultas ad eligendum inter plures concedatur. Non debent tamen in hoc superiores esse difficiles, quando vel subditi prudentes sunt et timorati, vel sacerdos, per quem subditus facultatem petit, revera est sufficiens ut ei causa committi possit. Tunc enim, regulariter loquendo, et nisi alia causa gravis occurrat, consultius est acquiescere pœnitenti; et interdum posset etiam esse necessarium, juxta regulas superius datas, quæ hic etiam applicari possunt.

SECTIO V.

An debeat superior facultatem dare absolute.

1. Jam vero occurrit tractandum secundum dubium supra propositum, an, quando superior hanc facultatem concedit, debeat illam absolute dare, vel cum aliqua conditione, vel onere pœnitenti imposito. Duplex autem onus potest in præsenti habere locum. Unum est, ut talis vel talis pœnitentia illi imponatur; aliud est, ut coram superiore compareat: nam præter hæc non possunt alia in præsenti ex cogitari. Hæc vero habere possunt locum juxta diversos modos concedendi hanc facultatem. Duobus enim modis potest peti et concedi. Primo post peccatum reservatum commissum, de quo fere in toto præcedenti puncto locuti sumus. Secundo ante peccatum reservatum, ut si subditus petat facultatem a superiore ad confitendum alteri, si fortasse in aliquod peccatum reservatum lapsus fuerit. In priori modo non habet locum onus comparandi coram superiore; nam ad hoc petitur facultas ut ab onere subditus liberetur; repugnantia ergo esset dare facultatem, et imponere tale onus. Item, aut subditus petit facultatem per seipsum, et sic jam satis comparet eoram superiore; essetque illi impertinens facultas cum onere iterum comparandi; vel petit facultatem per alium, verbi gratia, per inferiorum ordinarium confessorem; et tunc ideo petit ut persona quæ commisit peccatum non veniat in notitiam superioris, et ad hoc postu-

latur veluti indulgentia ejus; ergo neque ibi habet locum tale onus.

2. *Peccare superiorem, qui inquirit de subdito, qui petit facultatem.* — Quin potius hinc inferunt Doctores supra citati, quando a superiori hoc modo facultas postulatur, non posse licite interrogare personam, pro qua postulatur, neque alias circumstantias, per quas in ejus notitiam deveniat, tum quia, si per inferiorem confessorem petitur facultas, ille tenetur servare sigillum, et superior gravissime peccat, dum aliquam ejus lœsionem vel fractionem procurat. Imo, licet ille, per quem petitur facultas, non esset confessor, nec sciret sub sigillo, sufficeret obligatio naturalis secreti in re adeo gravi et ordinata ad remedium conscientiae proximi. Tum etiam quia superior inquirens de persona in occulto delicto, graviter peccat contra justitiam, et in præsenti etiam videtur peccare contra hoc sacramentum, quia talis superior prave uitior potestate accepta, et quantum ex se, reddit difficilem et odiosum usum hujus sacramenti. Itaque quoties facultas cadit in delicta jam commissa, non habet locum hujusmodi onus comparandi, moraliter loquendo. Fingi vero posset casus, in quo daretur talis facultas cum eo onere, solum ne differatur confessio, quam in præsenti fortasse superior non potest audire. Sed hic casus et rarus est, et tunc eadem est ratio de illo et de facultate concessa pro peccatis, quæ esse possunt in futuro, de qua statim dicam.

3. *Posse dari facultatem cum onere talis pœnitentiae.* — Posset tamen hæc facultas concedi cum limitatione seu onere imponendi, seu acceptandi talem vel talem pœnitentiam pro tali vel tali delicto; nam ad hoc jus habet superior; cum enim sit ordinarius judex in illa causa, potest eam non simpliciter committere, sed præscribendo modum, seu taxando pœnam ferendam; et aliunde hoc potest expedire ad bonum pœnitentis. Et declaratur, nam olim erant in Ecclesia canones pœnitentiales, in quibus taxabantur pœnitentiae imponendæ pro gravioribus delictis, quorum nonnulla vestigia sunt apud Gratianum in fine decreti, et in c. *Latorem*, 33, q. 2, cum similibus; non ergo repugnat pœnam in hoc foro imponendam, esse taxatam per eum, qui in Ecclesia habet potestatem; non est autem cur negemus hanc potestatem superiori, qui et potuit casus reservare, et potest etiam facultatem ad illorum absolutum committere. Accedit quod Clemens VIII

in decreto de casum reservacione pro regularibus, quamvis prohibeat superioribus religionum ultra modum ibi prescriptum casus reservare, subdit in § 5: *Licebit tamen superioribus determinare paenitentias graves quibusdam peccatis, etiam non reservatis, a confessariis imponendas, quae subditos ab hujusmodi peccatis perpetrandis cohære possint. Ex quibus verbis constat a fortiori hoc licere in casibus reservatis, ut probant illa verba, etiam non reservatis, et per se est evidens ex paritate rationis. Ergo possent superiores religionum secundum species peccatorum reservatorum taxare modum poene imponendae ab his, quibus facultas absolvendi ab eis committitur; ergo etiam hoc potest facere superior in particulari commissione, eam tali modo limitando. In usu vero hujus potestatis necessaria est prudentia et moderatio; regulariter enim non videtur necessaria, nisi quando superior non multum confideret de prudentia ejus, qui talem causam committit.*

4. Et quod dictum est de poenitentia, intelligendum est etiam de quacunque satisfactione condigna, aut alia convenienti medicina, si juxta exigentiam causæ moraliter necessaria aut valde conveniens judicetur. Et propter hunc finem potest aliquando superior interrogare speciem culpæ, aut consuetudinem, vel alias circumstantias, quantum sine manifestatione vel suspicione personæ declarari possint; cum hoc enim periculo nec ipse interrogare debet, neque alter respondere tenetur. Aliquando etiam poterit superior illam cautionem seu limitationem adhibere sine speciali notitia delicti, sub conditione, videlicet, si hujusmodi fuerit delictum, imponatur haec satisfactio, etc. Quod quidem per modum consilii frequenter fit, et potest fieri per modum legis seu precepti, ut dixi; non est tamen in usu ut fiat, et ideo sine magna et extraordinaria causa faciendum non est. Et multo minus est committenda jurisdictione cum tanta dependentia ab hac conditione, ut nisi impleatur, verbi gratia, nisi imponatur talis poenitentia, et acceptetur, absolutio, alias data, sit nulla; nam hoc et nimis rigorosum est, et periculis expositum, et in rigore potest esse injustum; quia nunquam poena hujus fori tanta necessitate prescribitur, quin committatur aliquid arbitrium judicii, ut si juxta dispositionem, vel alias conditiones poenitentis viderit, aut non esse debitorem tantæ poenæ, aut illi non expedire, possit eam moderari. Quia poena hujus fori

magis medicinalis est quam vindicativa; omnino ergo privare judicem hoc arbitrio, in justum esset; relinquere autem illum cum periculo faciendi sacramentum irritum, seu conferendi absolitionem nullam, etiam esset imprudentissimum; et ideo nunquam est hæc conditio illo modo ponenda, sed ad summum per modum eujusdam directionis seu cordinationis.

De facultate pro peccatis nondum commissis, si forte committantur.

5. *Difficultas de onere comparandi coram superiori.* — Superest dicendum de alio modo concedendi hanc facultatem pro peccatis nondum commissis, si forte committantur, quæ facultas frequentius concedi solet ipsi poenitentibus. Erit autem eadem proportionalis ratio, si ponamus jurisdictionem directe committi ad eudem effectum, et sub eodem modo. Deinde circa hanc facultatem nulla est difficultas nova, quantum spectat ad secundum genus oneris seu moderationis explicatum; nam qua ratione non repugnat illam legem, seu directionem imponi circa peccata jam commissa, non repugnat circa futura, si committantur. Omissio ergo illo onere, circa aliud de comparando coram superiori est hic specialis difficultas; nam hoc onus per se non repugnat cum ordinario fine, propter quem haec facultas conceditur, quia non datur propter liberandum simpliciter poenitentem ab onere comparandi coram superiori, sed propter subveniendum alicui necessitatibus, ne forte occasione illius nimium differatur poenitentia; et ideo frequentius concedi solet sub ea conditione: *Si difficilis sit aditus ad superiore.* Unde etiam fit, ut in peccatis reservatis habentibus annexam censuram, juxta usum juris concedatur haec facultas sub eo onere comparandi; igitur, quantum est ex fine et modo hujus facultatis, non videtur repugnare cum eo onere concedi.

6. *An de non habentibus censuram possit dari facultas cum onere comparandi.* — Difficultas vero superest, an in peccatis reservatis non habentibus censuram, aliunde repugnet concedi facultatem sub tali onere. Videatur enim repugnare ratione ipsius sacramenti; in censuris enim, quia impositio et absolutio earum principaliter est ex institutione Ecclesie, potest Ecclesia prout voluerit modum absolusionis prescribere, et sub hoc vel illo onere illam praestare. Tamen in confessione

et absolusione sacramentali non potest Ecclesia aliquid addere vel mutare praeter Christi institutionem; absolutio autem sacramentalis ex efficacia, quam habet ab institutione sua, liberat hominem a culpa, tam in foro Dei, quam in foro Ecclesiæ, et consequenter liberat illum ab obligatione subjiciendi iterum illa peccata clavibus; propter quod diximus in superioribus, peccata semel rite confessa non esse materiam necessariam hujus sacramenti, nec posse Ecclesiam obligare ea iterum confiteri; ergo repugnat huic sacramento, facultatem absolvendi dari sub illo onere, quia, aut vera absolutio non datur, aut tale onus non relinquitur, cum non possit absolutio suo effectu privari, non existente obice ex parte poenitentis. Unde etiam in peccatis reservatis habentibus censuram, onus, quod relinquitur, non est ad subjiciendum iterum illa peccata clavibus per confessionem sacramentalem, sed solum ad comparandum coram superiore, ut satisfactionem debitam imponat ratione censuræ contractæ, cuius integrum judicium non fuerit inferiori confessori commissum; hoc autem non habet locum in peccatis, quæ non habent censuram annexam, quia respectu illorum per talem facultatem solum committitur causa in foro sacramentali, in quo plenum judicium, et ultima scientia committitur confessori, hoc ipso quod ei causa delegatur, quia hoc sacramentale judicium est supremum et ultimum in hoc foro, in quo omnes judices sunt æquales, quia solvunt in persona Christi; ergo ratione confessionis non potest manere illa obligatio. Seclusa autem confessione sacramentali, nulla ratio relinquitur coram superiore comparandi. Nec potest poenitent ex vi confessionis sacramentalis obligari ad dicendum eadem peccata superiori extra confessionem, nisi aliunde antea haberet illam obligationem, ut contingit in illis ratione censuræ; ergo obligabitur ad iteratam confessionem; quod repugnat.

7. Propter hanc rationem aliqui moderni Theologi negant posse facultatem concedi sub hoc onere; quod si fiat, nihilominus confessionem, ex vi talis facultatis factam, esse validam. Soletque haec opinio tribui nonnullis antiquis Theologis; nullus tamen absolute negat facultatem hanc sub hac forma concedi posse et liceat, quamvis in modo explicandi sit diversitas, ut videbimus. Solum Durand. in 4, dist. 17, q. 15, num. 10, videtur in eam partem inclinare. Refertur

etiam Holcof., in 2, d. 15, et Dionys. Carthus., dist. 22, quæst. 1. Tribui etiam solet haec opinio D. Thomæ, Quodlib. 1, art. 12, ad 1. Sed ibi solum asserit, neminem posse obligari præcepto humano ad confitenda iterum peccata semel rite confessa; quod satis commune est inter autores, ut supra dixi; sed loquuntur de obligatione absoluta: hic autem agimus de conditionata, et sub tali conditione quæ ex voluntate ipsius poenitentis pendeat.

8. *Communis sententia.* — *Aliorum sententia reprobatur.* — Communis ergo opinio est, esse potestatem in superiore ad concedendam hanc facultatem sub hoc onere, si expedire censuerit. Ita tenuit Henric., Quodlib. 1, q. 32, et Quodlib. 10, q. 4; Major, in 4, dist. 17, q. 6; Adrianus, in 4, materia de Confessione, q. 5, § *Ideo pro solutione;* Angelus, verb. *Confessio* 5, n. 9. Et eamdem videtur Cajetanus supponere, verb. *Absolutio*, cap. 1; et Medina, Cod. de Pœnit., q. de *Confessione Fratribus privilegiatis facta.* Idem tenet Palud. in 4, dist. 17, quæst. 5, art. 1, num. 6; Almain., quæst. 1, circa finem, qui refert Gersonem, lect. 2 super Marcum. Et habetur in Alphabeto 16, lit. T. Idem tenet Navarr. in Summ., c. 9, n. 1, et c. 26, n. 12, et in c. *Frates*, de Pœnit., d. 5, n. 30, et in c. *Placuit*, de Pœnitent., dist. 6, n. 112; Ledesma in 2, p. 4, quæst. 8, art. 2, dub. 19. Ut autem verum fundamentum hujus sententiae declaremus, supponendum est, per hanc facultatem dari jurisdictionem ad absolvendum a peccatis reservatis directe et per se. Dixerunt enim aliqui, ideo posse superiore hanc facultatem dare sub tali onere, quia potest concedere facultatem subdito ut confiteatur alteri, a quo absolvitur directe a peccatis non reservatis, a reservatis autem solum indirecte, ac proinde illa manere iterum obnoxia clavibus. Sed haec sententia omnino falsa est, quia illa esset quædam dimidiatione confessionis, vel solutionis, ad quam non potest superior speciale facultatem dare, cum sit contra divinum jus. Unde argumentor in hunc modum: quia vel superior delega jurisdictionem suam ad casus reservatos, ve non; si delegat, ab illis dari debet directe et per se absolutio, cum nihil sit, quod impedit eis integratem; si autem non delegat, impenitens est eis licentia. Nam, vel occurrit specialis necessitas, ob quam licitum est absolvere poenitentem absque integra jurisdictione super omnia peccata mortalia illius; et